

بررسی اثرات گردشگری بر کیفیت زندگی روستاییان از نگاه جامعه میزبان (مطالعه موردی: روستاهای افرینه، پران پرویز و ولیعصر شهرستان پلدختر)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۵/۱۷ تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۲۱

سجاد بازوند^۱ تهمینه دانیالی^{۲*} بهرام آزاد بخت^۳ بتول باهک^۴

- ۱- دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
- ۲- دانشیار گروه برنامه‌ریزی روستایی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
- ۳- استادیار گروه ژئومورفولوژی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
- ۴- استادیار گروه آب و هواشناسی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی اثرات گردشگری بر کیفیت زندگی روستاییان از نگاه جامعه میزبان در روستاهای افرینه، پران پرویز و ولیعصر شهرستان پلدختر است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از حیث ماهیت و روش انجام کار توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش را مردم محلی روستاهای افرینه، پران پرویز و روستای ولیعصر تشکیل می‌دهند که براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ جمعیت این سه روستا ۴۰۸۴ نفر بوده است. برای انتخاب حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است که به وسیله آن تعداد ۳۵۱ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شد. برای تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق از آزمون تی تک نمونه‌ای و تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. نتایج نشان داد که اثرات گردشگری در بعد اقتصادی با میانگین ۳/۵۳۹، بعد اجتماعی با میانگین ۳/۴۶۹، بعد زیست محیطی با میانگین ۳/۵۹۲، بعد کالبدی-فضایی با میانگین ۳/۵۶۲ و بعد سلامت و بهزیستی فردی با میانگین ۳/۵۶۲ مطلوب بود است. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که گردشگری بیشترین تأثیر را بر بعد اقتصادی با مقدار بتای ۰/۳۵۵ داشته است. همچنین بر بعد اجتماعی با ضریب بتای ۰/۲۷۸، کالبدی فضایی با ضریب بتای ۰/۲۳۹، سلامت و بهزیستی فردی با ضریب بتای ۰/۱۸۳ و زیست محیطی با ضریب بتای ۰/۱۱۳ تأثیرگذار بوده است.

واژه‌های کلیدی: گردشگری، گردشگری روستایی، کیفیت زندگی، جامعه میزبان، روستاهای شهرستان پلدختر.

مقدمه

جامعه روستایی از فقیرترین جوامع در میان همه کشورها به خصوص کشورهای جهان سوم می-باشد که با معضلات و مشکلات فراوانی روبرو می‌باشد (منظم اسماعیل پور، ۱۴۰۰: ۳۸۲). روستاییان به دلیل عدم برخورداری از صنعت مناسب اکثراً به شغل دامداری و کشاورزی مشغول هستند که از نظر درآمدی در سطح پایینی قرار دارند (اردلان نژاد و همکاران، ۱۴۰۰: ۸۲۰). عدم توسعه یافتگی و عدم برخورداری از امکانات رفاهی و اجتماعی خصوصیت بارز اکثر روستاهای کشور است؛ که باعث شده مناطق روستایی در شرایطی کاملاً نامناسب به لحاظ دسترسی به فرصت‌ها و منافع برآمده از رشد و توسعه قرار گیرند (کاشانی و همکاران، ۱۳۹۹: ۷۷۶)؛ و از نظر شرایط زندگی در سطحی نامطلوب و پایین، همراه با مشکلات فراوان اقتصادی، اجتماعی و بهداشتی قرار گیرند (نارویی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۲). که این عامل موجب عدم رضایت روستاییان از کیفیت زندگی خویش را به دنبال داشته است (منظم اسماعیل پور، ۱۴۰۰: ۳۸۳).

امروزه گردشگری به عنوان صنعتی پویا و فعال در اقتصاد جهان شناخته می‌شود و به عنوان یک ابزار بسیار توانمند، در تغییر و شکل‌دهی محیط پیرامون نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند (راستای و همکاران، ۱۴۰۰: ۵۸)؛ که از جمله جریان‌هایی است که به نحو احسن ترکیب امور اجتماعی و فرهنگی با فعالیت‌های اقتصادی را بیان می‌کند (جوان، ۱۴۰۰: ۷۰)؛ که توانسته است نقش بسزایی در رشد و توسعه بسیاری از کشورهای دنیا را به دنبال داشته باشد (صادقی، ۱۴۰۰: ۵۶). این صنعت که به عنوان وسیله‌ای برای افزایش درآمد دولت‌ها شناخته می‌شود با سرعت در جهان رشد کرده و به عنوان ابزاری در جهت بهبود کیفیت زندگی مردم و اقتصاد جوامع مؤثر بوده است (یانگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۱: ۳۵).

گردشگری روستایی به عنوان یکی از شاخه‌های اصلی این صنعت نیز در سال‌های اخیر رشد و توسعه فراوانی داشته است و جامعه روستایی به خوبی از آن در جهت رشد و توسعه پایدار بهره‌مند شده است (چی وهان^۲، ۲۰۲۱: ۲). گردشگری روستایی با افزایش مرادفات بین گردشگران و روستاییان موجب شده تا علاوه بر این که کسب و کارهای متعددی در سطح روستاها بر اثر گردشگری به وجود آید موجب افزایش درآمد روستاییان شده که تأثیری شگرف در اقتصاد خانوارهای روستایی می‌گذارد (لوپزسانز^۳ و همکاران، ۲۰۲۱: ۲). گردشگری روستایی به عنوان یک اولویت اصلی در جهت برنامه‌ریزی روستایی قلمداد می‌گردد (چیم-میکي^۴ و همکاران، ۲۰۲۰: ۱۳۲)؛ و از رهیافت‌های اصلی برای بهبود کیفیت زندگی روستاییان و کاهش فقر در همه ابعاد شناخته شده است که به عنوان فرصت اقتصادی و جایگزینی برای کشاورزی در مناطق روستایی است (ژائو و وو^۵، ۲۰۱۷: ۲۲۳). گردشگری می‌تواند به عنوان روندی در توسعه روستایی قلمداد گردد که با به وجود آوردن فعالیت‌های مکمل کشاورزی، قادر است توسعه اقتصادی و زیست‌محیطی روستایی را در رابطه با افزایش درآمد، اشتغال‌زایی و معیشت

^۱ -Yang

^۲ -Chi and Han

^۳ -López-Sanz

^۴ - Chim-Miki

^۵ - Gao and Wu

پایدار روستایی مهیا سازد که بهبود کیفیت زندگی و توزیع متعادل و مناسب خدمات و تسهیلات را در چارچوب توسعه منطقه‌ای و محلی، زمینه‌سازی برای رشد اقتصاد روستایی، بهبود زیرساخت‌ها، کاهش فقر و مهاجرت‌ها و امکان جمعیت‌پذیری را به دنبال دارد (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۲۲).

روستاهای شهرستان پلدختر از طبیعت بسیار زیبا و بکر، موقعیت مناسب و قرارگرفتن بین دو استان خوزستان و لرستان و داشتن آب و هوای بسیار مناسب و مکان‌ها و تالاب‌های بسیار جذاب و دیدنی یکی از مهمترین نقاط استان لرستان در زمینه گردشگری هستند که پتانسیل بسیار بالا جهت جذب گردشگر را دارند که می‌تواند اثرات بسیار زیادی را بر معیشت روستاییان و کیفیت زندگی آن‌ها داشته باشد. همچنین گردشگری در این روستاها می‌تواند به عنوان راهکاری مناسب برای معیشت جایگزین و بهبود کیفیت زندگی روستاییان باشد. بر همین اساس هدف این پژوهش بررسی اثرات گردشگری بر کیفیت زندگی روستاییان در روستاهای شهرستان پلدختر است. بنابراین این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال است که گردشگری چه اثراتی بر کیفیت زندگی روستاییان دارد؟ و بیشترین میزان تأثیر گردشگری بر کدام شاخص از کیفیت زندگی روستاییان است؟

پیشینه تحقیق

منظم اسماعیل پور (۱۴۰۰) به بررسی تأثیر گردشگری بر کیفیت زندگی روستاهای سواحل دریای عمان پرداختند. نتایج این مطالعه که با استفاده از تحلیل واریانس و تحلیل مسیر انجام شده نشان داد که گردشگری ارتباط خطی مناسبی با افزایش کیفیت زندگی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان کنارک و چابهار داشته است. نعمیمی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی روستاییان با تأکید بر گردشگری پرداختند. نتایج این مطالعه با استفاده از معادلات ساختاری انجام شده است نشان داد که گردشگری ارتباط معناداری با افزایش کیفیت زندگی روستاییان استان خوزستان داشته است. جئون^۱ و همکاران (۲۰۲۱) به بررسی ادراک ساکنان از زندگی در مقصدهای فرهنگی و میراث گردشگری پرداختند و نتیجه گرفتند که فصلی بودن گردشگری، در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و فرهنگی به طور مستقیم بر کیفیت زندگی ساکنان اثر می‌گذارد. سونتی کول^۲ و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی تأثیر گردشگری در کیفیت زندگی ساکنان محلی شهر هویو در ویتنام پرداختند و نتیجه گرفتند که گردشگری در جامعه احساس رفاه و غرور اجتماعی به ساکنان شهر می‌دهد. لون^۳ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی اثرات گردشگری جامعه محور بر معیشت و رفاه خانوارهای روستایی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که گردشگری ساحلی تأثیر بسیاری بر درآمد و تحرک اقتصادی خانوارهای روستایی داشته است. ماتئو و استریش^۴ (۲۰۱۷) به بررسی اثرات گردشگری بر پایداری مقصد و کیفیت زندگی جامعه در مقصدهای گردشگری پرداختند. نتایج این مطالعه که با استفاده از معادلات ساختاری و تحلیل عاملی تأییدی انجام شده

^۱ - Jeon

^۲ - Suntikul

^۳ - Lonn

^۴ - Mathew and Sreejesh

است نشان داد که گردشگری نقش پررنگی در تدوین پایداری مقصد گردشگری داشته است که این عامل موجب افزایش کیفیت زندگی خانوارهای جامعه میزبان شده است.

مبانی نظری

گردشگری یک صنعت بسیار رقابتی است و یک فعالیت مبتنی بر مقصد است که در هر منطقه با توجه به منابع طبیعی و فرهنگی و ی‌ساخت‌های آن متفاوت است (کوین^۱ و همکاران، ۲۰۱۹: ۳۲۱). گردشگری یک روش مؤثر برای کاهش فقر در برخی از جوامع سنتی محسوب می‌شود، زیرا گردشگری مشاغل مختلفی را نسبت به معیشت سنتی و نیز فرصت‌های فروش محصولات محلی به وجود می‌آورد (لی و جان^۲، ۲۰۱۹: ۳۶۸).

بدیهی است که بستر هر نوع توسعه و برنامه‌ریزی، محیط‌های طبیعی محسوب می‌شود. از این رو میان صنعت گردشگری و محیط‌زیست ارتباط و وابستگی خاصی وجود دارد. محیط‌های طبیعی جاذبه‌های فراوانی برای گردشگری فراهم می‌کنند و توسعه گردشگری می‌تواند تأثیرات مثبت و منفی عمده‌ای در محیط طبیعی ایجاد کند (فان^۳ و همکاران، ۲۰۱۹: ۴). تأثیرات گردشگری می‌تواند بر جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی باشد. تأثیر مثبت اقتصادی مانند درآمد بیشتر برای جامعه میزبان دارد. زیرا امکان فرصت‌های شغلی جدید به وجود می‌آورد. علاوه بر این، زیرساخت و حمل و نقل مناسب فراهم می‌کند. تأثیر منفی گردشگری بر اقتصاد ممکن است در مقصد گردشگری ایجاد شود، از جمله هزینه‌های بالاتر کالاها و خدمات، هزینه‌های معمول و هزینه‌های گران قیمت اموال (پرامانیک و اینگادیجایا^۴، ۲۰۱۷: ۲).

یکی از شاخه‌های گردشگری، گردشگری روستایی است. گردشگری روستایی به عنوان یک فعالیت تفریحی، اجتماعی در اواخر قرن هجدهم در انگلستان شکل گرفت (کرمی و همکاران، ۱۳۹۹: ۷۹۰). گردشگری روستایی به عنوان وسیله‌ای برای احیای توسعه اجتماعی-اقتصادی یا برای احیای کاهش بهره‌وری روستایی توصیف می‌شود (روزالینا^۵ و همکاران، ۲۰۲۱: ۱۳۴). گردشگری به طور کلی یک رویکرد قابل توجه برای ارتقای توسعه اقتصادی، به ویژه برای مناطق روستایی عقب مانده بدون گزینه‌های احیای جایگزین در نظر گرفته می‌شود (چی وهان، ۲۰۲۱: ۲). گردشگری روستایی به عنوان یک استراتژی توسعه مؤثر برای مناطق روستایی چه در کشورهای در حال توسعه و چه در کشورهای توسعه یافته، در بین محققان برای بهره‌وری انرژی و پایداری اکولوژیکی محبوب شده است (وانگ^۶ و همکاران، ۲۰۲۱: ۳).

^۱ - Kevin

^۲ - Lee and Jan

^۳ - Fan

^۴ - Pramanik and Ingkadijaya

^۵ - Rosalina

^۶ - Wang

گردشگری روستایی مدت زمانی طولانی است که به منزله ابزار بالقوه توسعه اجتماعی - اقتصادی و تجدید حیات مناطق روستایی در نظر گرفته می‌شود، به ویژه روستاهایی که تحت تأثیر کاهش فعالیت‌های کشاورزی به شیوه سنتی قرار گرفته‌اند، بیشتر مورد هدف گردشگری بوده‌اند (نعیمی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۰). گردشگری روستایی را می‌توان به عنوان یک فعالیت گردشگری تعریف کرد که شامل سایر زیرمجموعه‌های کوچکتر مانند گردشگری مزرعه، گردشگری روستایی که در حال رشد است تا به منظور کمک، توسعه و ترویج "محیط گردشگری روستایی" هر منطقه روستایی از طریق رویه پایدار که با ارزش‌های طبیعی، انسانی و اجتماعی سازگار است (فوتیادیس^۱ و همکاران، ۲۰۱۹: ۲).

کیفیت مفهومی دو وجهی است؛ یعنی مفهومی است روشن و واضح ولی درعین حال چندپهلوی: مفهومی است قابل فهم ولی درعین حال گسترده که به راحت تن به تعریف شدن نمی‌دهد. معنای لغوی واژه «کیفیت» در فرهنگ فارسی عمید، «چگونگی، صفت و حالت چیزی» عنوان گردیده است. در زبان انگلیسی نیز واژه "quality" از نظر لغوی به ماهیت، نوع یا خصوصیت یک شیء اشاره می‌کند (ناروئی، ۱۳۹۸: ۱۵). واژه کیفیت در لاتین Qual به معنی چیزی و چه و Quality به مفهوم چگونگی آمده و QoI از منظر واژگانی به معنی چگونگی زندگی و در بر گیرنده تفاوت‌های آن است که برای هر فرد، ویژه و یگانه و متفاوت با دیگران است (قاسمی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۲۹). کیفیت زندگی از واژه‌هایی است که (ناروئی، ۱۳۹۸: ۲۸) هنوز تعریف قابل قبول جهانی برای آن صورت نگرفته است. نخستین بار واژه کیفیت زندگی به صورت تخصصی در آمریکا توسط پیژو در سال ۱۹۲۰ در کتاب اقتصاد و رفاه به کار برده شد (ودایع خیری و رضایی، ۱۳۹۵: ۲۳۲). کیفیت زندگی یک مفهوم ارزشمند است که می‌تواند تفسیری از رویکردهای مختلف مانند رویکرد اجتماعی و نیازهای ما باشد (مالکو^۲، ۲۰۲۱: ۲۸۴۳). تماری کیفیت زندگی را ارزیابی ذهنی از توانایی‌های فرد می‌داند که تحت تأثیر عوامل جسمی، روحی و روانی و اجتماعی است (جلالیان و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۳).

دیدگاه‌ها و رویکردهای زیادی به بررسی کیفیت زندگی پرداخته‌اند. رویکرد عملیتی مبتنی بر فردگرایی است و جامعه را نه به عنوان یک کلیت بلکه به عنوان یک جمع جبری افراد جامعه مورد توجه قرار می‌دهد. این رویکرد در بحث کیفیت زندگی برای عاملیت انسان نقش محوری را لحاظ نموده و بر این باور است که کیفیت زندگی بیشترناظر بر ذهنیات، قابلیت‌ها و توانمندی‌های افراد تا شرایط ساختاری اجتماعی یا محیط پیرامونی است (حاتمی نژاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۱۵). اخیراً در مقابل رویکرد فردگرا، یک مفهوم گسترده‌تر از درک کیفیت زندگی پدید آمده است که شامل در نظر گرفتن شرایط زندگی در یک جامعه معین با توجه به زمینه‌های چند بعدی زندگی مانند: بهداشت، ثبات اقتصادی، رضایت از زندگی، سرپناه و رفاه روحی است (ناروئی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۳). دیدگاه مبتنی بر رویکرد اجتماع محور به دلیل ناکامی‌های منطقه‌ای و مقابله با فقر و محرومیت اجتماعی شکل گرفت. چالش‌ها و تبعات پیش روی جهانی شدن در پیوند با آرای رویکردهای اجتماعی به توسعه، باعث توجه

¹ - Fotiadis

² - Malkoc

به نقش بخش مردمی و ابعاد محلی توسعه گردید و در این میان پژوهشگران و نظریه پردازان توسعه، مفاهیمی چون جامعه مدنی محلی، حاکمیت محلی را مطرح کردند. از این رو، رویکرد محلی‌گرایی و اجتماع محوری در سال‌های اخیر همه حوزه‌های توسعه را در نوردیده است (حاتمی نژاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۱۵). دیدگاه مطلوبیت‌گرایی به طور خلاصه بر این اصل استوار است که از میان امکانات و گزینه‌های مختلفی که در هر زمینه‌ای در برابر ما وجود دارد، باید آن امکاناتی را برگزینیم که بیشترین لذت را برای بیشترین تعداد افراد ایجاد کند. بدیهی است که نظریه مطلوبیت‌گرایی به جای تحمیل ارزش‌های جامعه، به هر فردی اجازه می‌دهد تا انتخاب‌های اخلاقی خاص خود را به عمل آورد (ناروئی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۴).

روش پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از حیث ماهیت و روش انجام کار توصیفی-تحلیلی است که به دو روش مطالعه کتابخانه‌ای و پیمایشی میدانی انجام شده است. در بخش مطالعه توصیفی روش کتابخانه‌ای کاربرد اصلی را دارد؛ زیرا مبانی نظری تحقیق و اشراف بر موضوع پژوهش تنها با مرور مطالعات و تحقیقات انجام گرفته موجود و مستند امکان پذیر است. همچنین شناخت و آگاهی از وضعیت موجود منطقه مورد مطالعه نیز با توصیف آنچه وجود دارد ممکن می‌باشد. پس از جمع‌آوری اطلاعات کافی از طریق مطالعه کتابخانه‌ای گام بعدی پژوهش با ابزار پرسشنامه آغاز شد. در این بخش پس از طراحی پرسشنامه مورد نیاز جهت جمع‌آوری داده بین مردم محلی توزیع و اطلاعات مورد نیاز جمع‌آوری شد. این بخش شالوده اصلی تحقیق را شامل می‌شود. هرآنچه در گام نخست به دست آمد جهت تحلیل داده‌های به دست آمده از پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفته شد. جامعه آماری پژوهش را مردم محلی روستاهای افرینه، پاران پرویز و روستای ولیعصر تشکیل می‌دهند که براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ جمعیت این سه روستا ۴۰۸۴ نفر بوده است. برای انتخاب حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است که به وسیله آن تعداد ۳۵۱ نفر به عنوان حجم نمونه به صورت تصادفی طبقه‌بندی شده انتخاب شد (جدول ۱). روایی صوری پرسشنامه توسط اساتید و کارشناسان تأیید شد و پایایی آن توسط آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه شده است. برای تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق از آزمون تی تک نمونه‌ای و تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شده است.

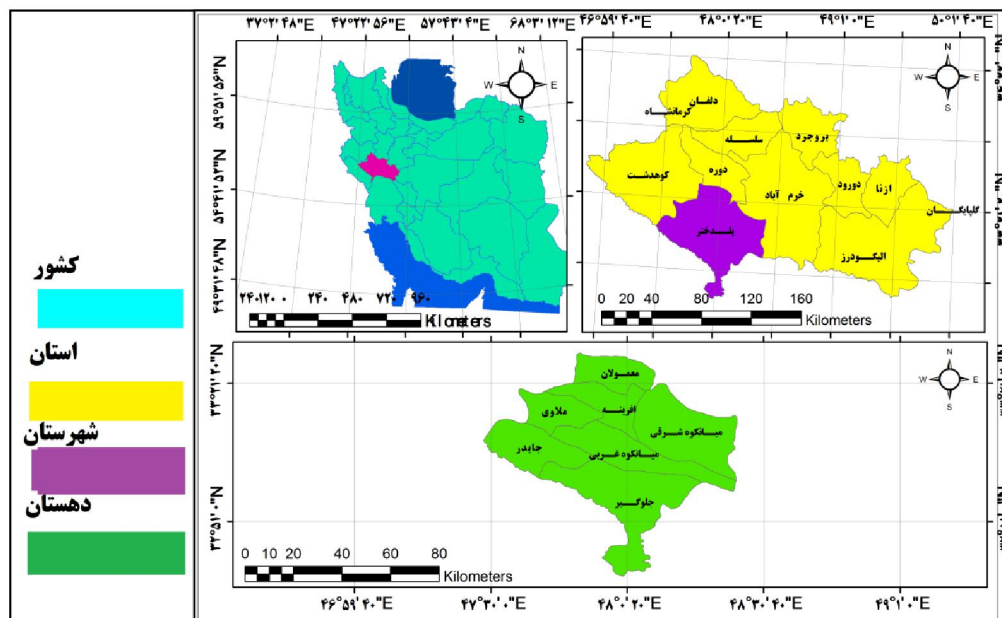
جدول ۱. تعداد و درصد حجم نمونه اختصاص یافته به هر روستا

روستا	جمعیت	تعداد خانوار	درصد پرسشنامه	تعداد پرسشنامه
افرینه	۱۹۴۴	۵۵۵	۴۸	۱۶۸
پران پرویز	۹۷۵	۲۷۶	۲۴	۸۵
ولیعصر	۱۱۶۵	۳۴۱	۲۸	۹۸
جمع	۴۰۸۴	۱۱۷۲	۱۰۰	۳۵۱

منبع: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵ و محاسبات نگارندگان، ۱۴۰۰

معرفی منطقه مورد مطالعه

شهرستان پلدختر در جنوب استان و مرز بین استان‌های لرستان، خوزستان و ایلام قرار دارد (شکل ۲). طبق سرشماری ۱۳۹۵ جمعیت شهرستان ۷۷۷۶۴ نفر (۳۰۰۱۲ خانوار) است. ۳۵۹۲۴ نفر (۱۹۲۸۸ خانوار) در نواحی شهری و ۴۱۸۴۰ نفر (۱۰۷۲۴ خانوار) در نواحی روستایی زندگی می‌کنند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). این شهرستان دارای دو بخش است. بخش مرکزی دارای چهار دهستان به مرکزیت شهر پلدختر و بخش معمولان دارای سه دهستان با مرکزیت شهر معمولان است (بذرافشان و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۲۲).

شکل ۱. موقعیت سیاسی شهرستان پلدختر در استان لرستان و کشور منبع: پایگاه داده‌های علوم زمین

یافته‌ها و نتایج

یافته‌های تحقیق در دو بخش توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در ابتدا به بررسی یافته‌های توصیفی پرداخته شده است. نتایج یافته‌های توصیفی نشان داد که ۶۴ درصد از پاسخگویان را مردان و ۳۶ درصد باقی‌مانده را زنان تشکیل داده‌اند. از نظر وضعیت تأهل ۵۹ درصد

از پاسخگویان را متأهل‌ها و ۴۱ درصد از پاسخگویان را مجردها تشکیل داده‌اند. از نظر سنی ۲۹ درصد از پاسخگویان در گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال، ۱۷ درصد در گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال، ۲۰ درصد در گروه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال، ۱۹ درصد در گروه سنی ۵۱ تا ۶۰ سال و ۱۵ درصد نیز در گروه بالاتر از ۶۰ سال قرار دارند. از نظر وضعیت تحصیلی ۳۲ درصد از پاسخگویان در سطح زیردیپلم، ۲۶ درصد در سطح دیپلم، ۱۶ درصد در سطح فوق دیپلم، ۱۸ درصد در سطح کارشناسی و ۸ درصد نیز در سطح کارشناسی ارشد و بالاتر قرار دارند. از نظر وضعیت شغلی ۴۳ درصد از پاسخگویان کشاورز و دامدار می‌باشند، ۲۱ درصد دارای شغل دولتی، ۲۵ درصد شغل آزاد دارند و ۱۱ درصد نیز بیکار بوده‌اند. از نظر میزان درآمد ماهیانه، ۲۷ درصد درآمد کمتر از ۳ میلیون تومان داشته‌اند، ۳۵ درصد درآمد بین ۳ تا ۶ میلیون تومان، ۱۷ درصد درآمد بین ۶ تا ۸ میلیون تومان و ۲۱ درصد باقیمانده نیز درآمد بیش از ۸ میلیون تومان در ماه دارند.

بررسی وضعیت شاخص‌های کیفیت زندگی

به منظور بررسی وضعیت شاخص‌های کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است. در این آزمون عدد ۳ را به عنوان میانگین مطلوب در نظر گرفته شده است. چنانچه میانگین به دست آمده بزرگتر از میانگین مطلوب (۳) باشد شاخص مورد نظر در وضعیت مطلوب است و در غیر این صورت اگر میانگین به دست آمده کوچکتر از ۳ باشد شاخص مورد نظر در وضعیت نامطلوب است. همچنین در این آزمون نتایج به دست آمده براساس سطح معناداری و حد بالا و پایین مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

بررسی وضعیت شاخص اقتصادی کیفیت زندگی

به منظور بررسی وضعیت شاخص اقتصادی کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردیده است. نتایج به دست آمده نشان داد که سطح معناداری به دست آمده برای همه گویه‌ها از سطح ۰/۰۵ کوچکتر است. نتایج نشان داد که از میان ۵ گویه مورد بررسی میانگین ۴ گویه بالاتر از میانگین مطلوب و تنها میانگین ۱ گویه پایین‌تر از میانگین مطلوب است. گویه درآمد و پس انداز با میانگین ۴/۳۷۶ بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده است و گویه مالکیت فرد با میانگین ۲/۸۸۹ کمترین میانگین را به خود اختصاص داده است. همچنین گویه اشتغال محلی با میانگین ۳/۴۴۳، گویه قدرت خرید با میانگین ۳/۳۱۸ و گویه اقتصاد محلی با میانگین ۳/۶۶۷ بالاتر از میانگین مطلوب قرار دارند. بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان چنین بیان نمود که گردشگری بیشترین تأثیر را بر گویه درآمد و پس‌انداز داشته است. در مجموع شاخص اقتصادی با میانگین ۳/۵۳۹ با توجه به سطح معناداری به دست آمده و حد بالا و حد پایین که هر دو مثبت می‌باشند مطلوب ارزیابی شده است. بنابراین گردشگری بر شاخص اقتصادی کیفیت زندگی تأثیر مطلوب داشته است (جدول ۲).

جدول ۲. بررسی وضعیت شاخص اقتصادی کیفیت زندگی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

Test value=3						گویه
ضریب اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	Sig	مقدار T	میانگین	
حد بالا	حد پایین					
۰/۵۶۶	۰/۲۳۲	۰/۴۴۳	۰/۰۰۰	۷/۵۵۶	۳/۴۴۳	اشتغال محلی
۰/۴۳۷	۰/۱۵۴	۰/۳۱۸	۰/۰۰۳	۶/۱۹۸	۳/۳۱۸	قدرت خرید
۱/۴۵۶	۰/۸۷۸	۱/۳۷۶	۰/۰۰۰	۹/۸۸۹	۴/۳۷۶	درآمد و پس انداز
-۰/۰۶۷	-۰/۲۱۸	-۰/۱۱۱	۰/۰۰۵	-۴/۴۴۳	۲/۸۸۹	مالکیت فرد
۰/۷۶۹	۰/۴۶۶	۰/۶۶۷	۰/۰۰۰	۸/۲۲۳	۳/۶۶۷	اقتصاد محلی
۰/۶۶۰	۰/۳۹۹	۰/۵۳۹	۰/۰۰۰	۷/۷۴۳	۳/۵۳۹	مجموع

منبع: نگارندگان

بررسی وضعیت شاخص اجتماعی کیفیت زندگی

به منظور بررسی وضعیت شاخص اجتماعی کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردیده است. نتایج به دست آمده نشان داد که سطح معناداری به دست آمده برای همه گویه‌ها از سطح ۰/۰۵ کوچک‌تر است. نتایج نشان داد که از میان ۵ گویه مورد بررسی میانگین هر ۵ گویه بالاتر از میانگین مطلوب مطلوب است. گویه اوقات فراغت با میانگین ۴/۱۰۶ بالا-ترین میانگین را به خود اختصاص داده است و گویه امکانات بهداشتی با میانگین ۳/۱۱۲ کم‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده است. همچنین گویه امنیت فردی و اجتماعی با میانگین ۳/۵۶۵، گویه سطح ماندگاری در روستا با میانگین ۳/۳۴۳ و گویه امکانات آموزشی با میانگین ۳/۲۱۷ بالاتر از میانگین مطلوب قرار دارند. بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان چنین بیان نمود که گردشگری بیشترین تأثیر را بر گویه اوقات فراغت داشته است. در مجموع شاخص اجتماعی با میانگین ۳/۴۶۹ با توجه به سطح معناداری به دست آمده و حد بالا و حد پایین که هر دو مثبت می‌باشند مطلوب ارزیابی شده است. بنابراین گردشگری بر شاخص اجتماعی کیفیت زندگی تأثیر مطلوب داشته است (جدول ۳).

جدول ۳. بررسی وضعیت شاخص اجتماعی کیفیت زندگی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

Test value=3						گویه
ضریب اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	Sig	مقدار T	میانگین	
حد بالا	حد پایین					
۰/۲۱۰	۰/۰۵۴	۰/۱۱۲	۰/۰۰۰	۶/۴۳۸	۳/۱۱۲	امکانات بهداشتی
۰/۶۵۹	۰/۳۴۴	۰/۵۶۵	۰/۰۰۱	۷/۲۲۳	۳/۵۶۵	امنیت فردی و اجتماعی
۱/۳۲۴	۰/۸۷۷	۱/۱۰۶	۰/۰۰۰	۹/۱۱۸	۴/۱۰۶	اوقات فراغت
۰/۴۷۷	۰/۲۲۳	۰/۳۴۳	۰/۰۰۰	۷/۱۴۳	۳/۳۴۳	ماندگاری در روستا
۰/۳۲۶	۰/۱۰۸	۰/۲۱۷	۰/۰۰۰	۶/۷۹۸	۳/۲۱۷	امکانات آموزشی
۰/۵۵۳	۰/۳۲۲	۰/۴۶۹	۰/۰۰۰	۷/۰۸۷	۳/۴۶۹	مجموع

منبع: نگارندگان

بررسی وضعیت شاخص زیست محیطی کیفیت زندگی

به منظور بررسی وضعیت شاخص زیست محیطی کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردیده است. نتایج به دست آمده نشان داد که سطح معناداری به دست آمده برای همه گویه‌ها از سطح ۰/۰۵ کوچک‌تر است. نتایج نشان داد که از میان ۳ گویه مورد بررسی میانگین هر ۳ گویه بالاتر از میانگین مطلوب است. گویه کیفیت محیط با میانگین ۴/۰۸۸ بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده است و گویه جذابیت محیط با میانگین ۳/۲۲۱ کم‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده است. همچنین گویه آسیب‌پذیری محیط با میانگین ۳/۴۶۹ بالاتر از میانگین مطلوب قرار دارند. بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان چنین بیان نمود که گردشگری بیشترین تأثیر را بر گویه کیفیت محیط داشته است. در مجموع شاخص زیست محیطی با میانگین ۳/۵۹۲ با توجه به سطح معناداری به دست آمده و حد بالا و حد پایین که هر دو مثبت می‌باشند مطلوب ارزیابی شده است. بنابراین گردشگری بر شاخص زیست محیطی کیفیت زندگی تأثیر مطلوب داشته است (جدول ۴).

جدول ۴. بررسی وضعیت شاخص زیست محیطی کیفیت زندگی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

Test value=3						گویه
ضریب اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف	Sig	T مقدار	میانگین	
حد بالا	حد پایین	میانگین				
۰/۳۲۳	۰/۱۱۰	۰/۲۲۱	۰/۰۰۳	۶/۱۶۶	۳/۲۲۱	جذابیت محیط
۱/۱۸۶	۰/۶۶۷	۱/۰۸۸	۰/۰۰۰	۱۱/۳۷۶	۴/۰۸۸	کیفیت محیط
۰/۵۷۸	۰/۳۲۲	۰/۴۶۹	۰/۰۰۰	۷/۷۶۷	۳/۴۶۹	آسیب‌پذیری محیط
۰/۶۶۷	۰/۳۵۴	۰/۵۹۲	۰/۰۰۰	۸/۹۰۹	۳/۵۹۲	مجموع

منبع: نگارندگان

بررسی وضعیت شاخص کالبدی- فضایی کیفیت زندگی

به منظور بررسی وضعیت شاخص کالبدی- فضایی کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردیده است. نتایج به دست آمده نشان داد که سطح معناداری به دست آمده برای همه گویه‌ها از سطح ۰/۰۵ کوچک‌تر است. نتایج نشان داد که از میان ۳ گویه مورد بررسی میانگین هر ۳ گویه بالاتر از میانگین مطلوب است. گویه بافت روستا با میانگین ۴/۱۷۸ بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده است و گویه مسکن روستا با میانگین ۳/۱۳۲ کم‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده است. همچنین گویه چشم‌انداز روستا با میانگین ۳/۳۷۶ بالاتر از میانگین مطلوب قرار دارند. بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان چنین بیان نمود که گردشگری بیشترین تأثیر را بر گویه بافت روستا داشته است. در مجموع شاخص کالبدی- فضایی با میانگین ۳/۵۶۲ با توجه به سطح معناداری به دست آمده و حد بالا و حد پایین که هر دو مثبت می‌باشند مطلوب ارزیابی شده است. بنابراین گردشگری بر شاخص کالبدی- فضایی تأثیر مطلوب داشته است (جدول ۵).

جدول ۵. بررسی وضعیت شاخص کالبدی- فضایی کیفیت زندگی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

Test value=3						گویه
ضریب اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	Sig	مقدار T	میانگین	
حد بالا	حد پایین					
۱/۳۲۳	۰/۷۹۳	۱/۱۷۸	۰/۰۰۰	۹/۷۷۶	۴/۱۷۸	بافت روستا
۰/۴۴۵	۰/۲۲۱	۰/۳۷۶	۰/۰۰۰	۸/۶۶۵	۳/۳۷۶	چشم‌انداز روستا
۰/۱۸۷	۰/۰۳۴	۰/۱۳۲	۰/۰۰۰	۷/۲۵۴	۳/۱۳۲	مسکن روستا
۰/۶۳۲	۰/۳۳۴	۰/۵۶۲	۰/۰۰۰	۸/۸۸۹	۳/۵۶۲	مجموع

منبع: نگارندگان

بررسی وضعیت شاخص سلامت و بهزیستی فردی کیفیت زندگی

به منظور بررسی وضعیت شاخص سلامت و بهزیستی فردی کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردیده است. نتایج به دست آمده نشان داد که سطح معناداری به دست آمده برای همه گویه‌ها از سطح ۰/۰۵ کوچک‌تر است. نتایج نشان داد که از میان ۴ گویه مورد بررسی میانگین هر ۴ گویه بالاتر از میانگین مطلوب است. گویه بهبود کیفیت محصولات غذایی فروشندگان با میانگین ۳/۵۵۶ بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده است و گویه امید به آینده با میانگین ۳/۲۸۹ کم‌ترین میانگین را به خود اختصاص داده است. همچنین گویه دسترسی مناسب به خدمات بهداشتی درمانی با میانگین ۳/۳۱۰ و گویه رضایت از زندگی با میانگین ۰/۳۰۱ بالاتر از میانگین مطلوب قرار دارند. بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان چنین بیان نمود که گردشگری بیشترین تأثیر را بر گویه بهبود کیفیت محصولات غذایی فروشندگان داشته است. در مجموع شاخص سلامت و بهزیستی فردی با میانگین ۳/۵۶۲ با توجه به سطح معناداری به دست آمده و حد بالا و حد پایین که هر دو مثبت می‌باشند مطلوب ارزیابی شده است. بنابراین گردشگری بر شاخص سلامت و بهزیستی فردی تأثیر مطلوب داشته است (جدول ۶).

جدول ۶. بررسی وضعیت شاخص سلامت و بهزیستی فردی کیفیت زندگی با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای

Test value=3						گویه
ضریب اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	Sig	مقدار T	میانگین	
حد بالا	حد پایین					
۰/۴۲۶	۰/۱۶۷	۰/۳۱۰	۰/۰۰۰	۷/۴۳۴	۳/۳۱۰	دسترسی مناسب به خدمات بهداشتی درمانی
۰/۶۳۸	۰/۲۸۷	۰/۵۵۶	۰/۰۰۰	۸/۵۵۴	۳/۵۵۶	بهبود کیفیت محصولات غذایی فروشندگان
۰/۳۷۷	۰/۱۰۹	۰/۲۸۹	۰/۰۰۰	۵/۱۵۴	۳/۲۸۹	امید به آینده
۰/۴۲۵	۰/۱۸۷	۰/۳۰۱	۰/۰۰۰	۷/۲۸۷	۳/۳۰۱	رضایت از زندگی
۰/۴۶۶	۰/۲۵۴	۰/۳۶۴	۰/۰۰۰	۸/۱۰۹	۳/۳۶۴	مجموع

منبع: نگارندگان

بررسی اثرات گردشگری بر ابعاد کیفیت زندگی روستاییان

برای بررسی اثرات توسعه گردشگری بر کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه از آزمون رگرسیون چندمتغیره و آماره فیشر استفاده شده است. همان طور که مشاهده می‌شود (جدول ۵) مقدار ضریب تعیین برابر است با $0/744$ که نشان می‌دهد که متغیر مستقل $0/744$ درصد از متغیر وابسته را تبیین می‌کند که این نشان می‌دهد بین توسعه گردشگری و کیفیت زندگی شهر چابهار با توجه به سطح معناداری به دست آمده که برابر با $0/001$ است رابطه کاملاً معنی دار و منسجمی برقرار است (جدول ۶).

جدول ۷. تحلیل واریانس مؤلفه‌های تأثیر گذار بر کیفیت زندگی روستاهای مورد مطالعه

خطای معیار	ضریب تعیین تصحیح شده	ضرب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
$0/018$	$0/742$	$0/781$	$0/802$

منبع: نگارندگان

جدول (۸) نتایج بررسی تحلیل واریانس را نشان می‌دهد. همان طور که مشاهده می‌گردد مجموع تغییرات متغیر وابسته به دو صورت رگرسیون و باقیمانده نشان داده شده است که هرچه میزان باقیمانده کوچکتر باشد بدین معنی است که مدل از قدرت تبیین بالایی در توضیح تغییرات متغیر وابسته برخوردار است و هرچه میزان باقیمانده بزرگتر باشد بدین معنی است که مدل از قدرت تبیین اندکی در توضیح تغییرات متغیر وابسته برخوردار است. همان گونه که مشاهده می‌شود مقدار مجذورات رگرسیون از مقدار باقی مانده بسیار بالاتر است که با توجه به مقدار زیاد F که در سطح خطای $0/01$ معنادار است می‌توان چنین بیان نمود که مدل از قدرت تبیین بالایی در توضیح متغیرهای وابسته برخوردار است (جدول ۸).

جدول ۸. تحلیل واریانس مبتنی بر وجود رابطه خطی شاخص‌های کیفیت زندگی

مؤلفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معنادار
اثر رگرسیون	$7/106$	۵	$5/112$	$34/111$	$0/001$
باقیمانده	$2/121$	345	$0/001$		
جمع	$9/226$	350			

منبع: نگارندگان

همان طور که نتایج نشان می‌دهد (جدول ۹) سطح معناداری برای تمام متغیرها کمتر از سطح $0/01$ است که این نشان دهنده این است که می‌توان نتایج را به کل جامعه آماری تعمیم داد. مقدار بتای به دست آمده نشان دهنده میزان تأثیر گذاری گردشگری روستایی بر کیفیت زندگی روستاییان است. بر این اساس گردشگری بیشترین تأثیر را بر بعد اقتصادی با مقدار بتای $0/355$ داشته است به نحوی که گردشگری در روستاهای مورد مطالعه موجب افزایش درآمد و پس انداز روستاییان گردیده و موجب تنوع سازی در اقتصاد محلی شده و خرید محصولات روستاییان توسط گردشگران را افزایش داده است. اثرات گردشگری بر بعد اجتماعی با مقدار ضریب بتای $0/278$ موجب افزایش امکانات بهداشتی، افزایش امنیت فردی و اجتماعی، افزایش اوقات فراغت، افزایش ماندگاری در روستا و

افزایش امکانات آموزشی در روستاهای مورد مطالعه شده است. اثرات گردشگری بر بعد کالبدی فضایی با مقدار ضریب بتای ۰/۲۳۹ موجب بهبود بافت روستا، بهبود چشم‌انداز روستا، افزایش ساخت و ساز در مسکن روستا، تعریض معابر روستا، اصلاح و ایجاد معابر جدید و تغییر در بافت روستا در روستاهای مورد مطالعه شده است. اثرات گردشگری بر بعد سلامت و بهزیستی فردی با مقدار ضریب بتای ۰/۱۸۳ موجب دسترسی مناسب به خدمات بهداشتی درمانی، بهبود کیفیت محصولات غذایی فروشندگان، امید به آینده و رضایت از زندگی در روستاهای مورد مطالعه شده است. اثرات گردشگری بر بعد زیست محیطی با مقدار ضریب بتای ۰/۱۱۳ موجب شده تا مدیریت روستا و اهالی روستا نسبت به جمع‌آوری زباله‌ها و رهاسازی زباله‌ها حساسیت بیشتری به خرج دهند و همچنین موجب جذابیت محیط و بهبود کیفیت محیط شده است. اگرچه گردشگری در این بعد موجب آلودگی صوتی و گاهی آلودگی منابع آب در سطح روستاهای مورد مطالعه شده است (جدول ۹).

جدول ۹. بررسی اثرات گردشگری روستایی بر کیفیت زندگی روستاییان

سطح معناداری	T	ضریب غیر استاندارد		ضریب استاندارد	متغیرها
		B	خطای استاندارد	BETA	
۰/۰۶۳	۲/۱۱۷	۰/۰۷۷	۰/۰۳۲	-	عرض از مبدا
۰/۰۰۱	۸/۱۲۸	۰/۳۱۱	۰/۰۰۳	۰/۳۵۵	اقتصادی
۰/۰۰۰	۴/۵۶۵	۰/۰۸۸	۰/۰۱۱	۰/۱۱۳	زیست محیطی
۰/۰۰۰	۷/۸۸۴	۰/۱۸۸	۰/۰۰۸	۰/۲۳۹	کالبدی فضایی
۰/۰۰۰	۵/۱۸۷	۰/۱۴۷	۰/۰۰۷	۰/۱۸۳	سلامت و بهزیستی فردی
۰/۰۰۰	۷/۳۳۴	۰/۲۳۲	۰/۰۰۶	۰/۲۷۸	اجتماعی

منبع: نگارندگان

نتیجه گیری

گردشگری به عنوان یک صنعت پردرآمد امروزه به عنوان فرصتی مناسب برای کاهش وابستگی جامعه روستایی به کشاورزی و دامداری قلمداد می‌گردد که می‌تواند اثرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی فراوانی را در جامعه روستایی داشته باشد. پژوهش حاضر به بررسی اثرات گردشگری بر کیفیت زندگی روستاییان از نگاه جامعه میزان در روستاهای افرینه، پران پرویز و ولیعصر شهرستان پلدختر پرداخته است. نتایج پژوهش نشان داد که اثرات گردشگری بر شاخص اقتصادی کیفیت زندگی مطلوب و مناسب بوده است به گونه‌ای که این اثرات باعث افزایش درآمد و پس‌انداز روستاییان، افزایش قدرت خرید روستاییان، بهبود اشتغال محلی و رونق اقتصاد محلی در سطح روستاهای مورد مطالعه شده است. همچنین نتایج نشان داد که گردشگری موجب بهبود وضعیت اجتماعی، زیست محیطی، کالبدی فضایی و سلامت و بهزیستی فردی شده است به نحوی که موجب افزایش امکانات آموزشی در سطح روستاها، افزایش ماندگاری در روستا به خصوص در میان جوانان، افزایش امکانات بهداشتی، بهبود کیفیت محیطی روستا، کاهش آسیب‌پذیری محیط، افزایش جذابیت محیط، تغییر و تحول در مسکن روستا، تغییر چشم‌انداز روستا با افزایش فضای سبز درون روستا،

افزایش رضایت از زندگی در بین مردم، بهبود کیفیت محصولات غذایی فروشندگان و دسترسی مناسب به خدمات بهداشتی درمانی در سطح روستاهای مورد مطالعه شده است. نتایج پژوهش نشان داد که گردشگری بیشترین تأثیر را بر بعد اقتصادی کیفیت زندگی داشته است و بر بعدهای اجتماعی، کالبدی- فضایی، زیست محیطی و سلامت و بهزیستی فردی نیز اثرگذار بوده است.

نتایج کلی پژوهش بیانگر این است که روستاییان بر این باورند که اثرات گردشگری بر کیفیت زندگی آنها بسیار چشمگیر و اثرگذار بوده است و موجب شده تا سطح رفاه خانوارهای روستایی روندی رو به بهبودی به خود بگیرد و مراودات روستاییان را با دیگر افراد و بخصوص گردشگرانی که از راههای دور به این مناطق سفر می‌کنند، بیشتر نماید. روستاییان معتقدند که اثرات مثبت گردشگری بیشتر از اثرات منفی آن می‌باشد و همین اثرات مثبت بر زندگی روستاییان موجب شده تا روستاییان کمتر به اثرات منفی گردشگری توجه نمایند و در بعضی مواقع به طور کلی اثرات منفی را که بسیار اندک می‌باشند، نادیده بگیرند. نتایج بررسی اثرات گردشگری بر کیفیت زندگی روستاییان در این مطالعه با نتایج منظم اسماعیل پور (۱۴۰۰) که معتقد است گردشگری اثرات مطلوب و مناسبی بر بعد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی فضایی دارد مطابقت و همخوانی دارد. تفاوت این پژوهش با پژوهش ذکر شده در این است که این پژوهش اثرات گردشگری بر بعد زیست محیطی را در روستاهای مورد مطالعه مطلوب ارزیابی نموده است ولی پژوهش ذکر شده اثرات گردشگری بر بعد زیست محیطی را نامطلوب ارزیابی نموده است.

منابع و مآخذ:

- ۱- اردلان نژاد؛ ش، نعیمی، ا، بادسار، م. ۱۴۰۰. تحلیل تأثیر طرح اجتماع محور پیشگیری از اعتیاد بر کیفیت زندگی روستاییان شهرستان مریوان، مجله پژوهش‌های روستایی، ۱۲(۴): ۸۱۸-۸۳۱.
- ۲- ایمانی، ب، یاری، ا، اسدپور، ز. (۱۳۹۸). بررسی اثرات گردشگری روستایی بر کیفیت زندگی (مطالعه موردی: روستای کریک- شهرستان دنا)، مجله جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۹(۳): ۳۲۱-۳۳۴.
- ۳- بذرافشان، ج، طولابی نژاد، م، طولابی نژاد، م. ۱۳۹۷. تحلیل فضایی تفاوت‌های تاب‌آوری در نواحی شهری و روستایی در برابر مخاطرات طبیعی مورد مطالعه: شهرستان پلدختر، فصلنامه پژوهش‌های روستایی، ۹(۱): ۱۱۶-۱۳۵.
- ۴- جلالیان، ح، کرمی نسب، ص. ۱۳۹۷. تحلیل وضعیت شاخص‌های کیفیت زندگی در روستاهای ادغام شده در شهر جهرم، مجله پژوهش‌های مکانی- فضایی، ۲(۲): ۲۲-۴۰.
- ۵- جوان، ف. ۱۴۰۰. تبیین نظام توزیع منافع گردشگری در ناحیه روستایی رضوانشهر، مجله روستا و توسعه پایدار فضا، ۲: ۶۹-۹۴.
- ۶- حاتمی نژاد، ح. یوسفی، ر، هاشمی، ا، نوزار، س. ۱۳۹۷. ارزیابی و سنجش شاخص‌های ذهنی کیفیت زندگی شهری مطالعه موردی منطقه ۶ شهر تهران، مجله جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای، ۲۹: ۱۰۷-۱۲۶.
- ۷- راستای، ع، هادیانی، ز، طیب‌نیا، س. ۱۴۰۰. تحلیل اثرات گردشگری بر جامعه میزبان نواحی روستایی (مورد مطالعه: روستای تمین در شهرستان میرجاوه)، مجله روستا و توسعه پایدار فضا، ۲(۴): ۵۷-۷۸.
- ۸- صادقی، ح. ۱۴۰۰. ظرفیت سنجی شاخص‌های گردشگری خلاق در مناطق روستایی (مورد مطالعه: شهرستان دزپارت)، مجله روستا و توسعه پایدار فضا، ۲(۲): ۵۵-۶۸.
- ۹- قاسمی، م، امیدوار، ن، عاشوری، ا، نسیمی، ز. ۱۳۹۶. بررسی تطبیقی کیفیت زندگی روستاییان مهاجر به روستاهای پیراشهری: مطالعه موردی دهستان تبادکان شهرستان مشهد، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، ۱۵ (۲۸): ۱۲۳-۱۴۹.
- ۱۰- کاشانی، م، استعلاجی، ع، ولی شریعت پناهی، م، رنجبر، م. ۱۳۹۹. نقش توسعه شهری در کیفیت زندگی در ابعاد اقتصادی روستاهای حوزه نفوذ منطقه ۲۲ تهران، مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۱۱(۱)، ۷۷۵-۸۰۰.
- ۱۱- کرمی، ز، لطفی، ش، اسماعیل پور روشن، ع، عباسیان، ا، عباسی، م. ۱۳۹۹. مدیریت و برنامه‌ریزی مجتمع‌های گردشگری روستایی در راستای آمایش روستایی؛ مطالعه موردی روستاهای استان کردستان، مجله جغرافیا، ۱۰(۲): ۷۸۹-۸۰۸.
- ۱۲- منظم اسماعیل پور، ع. ۱۴۰۰. تأثیر گردشگری بر کیفیت زندگی روستاهای سواحل دریای عمان، مجله تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۲۱(۶۳): ۳۸۱-۴۰۱.

- ۱۳- ناروئی، م. ۱۳۹۸. سنجش و ارزیابی میزان رضایت از کیفیت زندگی در نواحی روستایی پیراشهری (مطالعه مورد: دهستان چشمه زیارت، شهرستان زاهدان)، پایان نامه کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، ۱۴۷ صفحه.
- ۱۴- ناروئی، م، طیب‌نیا، س، طولابی نژاد، م. ۱۴۰۰. سنجش رضایت از کیفیت زندگی در نواحی روستایی پیراشهری و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی: دهستان چشمه زیارت، شهرستان زاهدان)، مجله کاوش‌های جغرافیایی مناطق بیابانی، ۹(۲): ۲۱-۴۰.
- ۱۵- نعیمی، ا، رضائی، ر، موسی‌پور، س. ۱۳۹۷. میراث کشاورزی راهبرد تحقق پایدار محیط زیستی در مناطق گردشگری روستایی مطالعه موردی روستاهای بخش مرکزی باغملک و ایذه استان خوزستان، فصلنامه علمی پژوهشی آموزش محیط زیست و توسعه پایدار، ۶(۳): ۹-۲۲.
- ۱۶- ودایع خیری، ر، رضایی، م. ۱۳۹۵. عوامل تأثیر گذار بر کیفیت زندگی شهروندان با نقش میانجی گری عدالت اجتماعی: مطالعه موردی شهر فلدوسیه شهریار، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۶(۲۴): ۲۳۱-۲۴۴.

- 17-Chi, X., and Han,H. (2021). Emerging rural tourism in China's current tourism industry and tourist behaviors: the case of Anji County, *Journal of Travel & Tourism Marketing*, Vol.38,No.1, pp.58-74.
- 18-Chim-Miki, A. F. Medina-Brito, P. and Batista-Canino, R. M. (2020), *Integrated Management in Tourism: The Role of Coopetition*, *Tourism Planning and Development*, 17(2): 127-146.
- 19-Fan, D. X., Liu, A., and Qiu, R. T. (2019). Revisiting the relationship between host attitudes and tourism development: A utility maximization approach, *Tourism Economics*, Vol .25, No. 2, pp. 1-43.
- 20-Fan, D. X., Liu, A., and Qiu, R. T. (2019). Revisiting the relationship between host attitudes and tourism development: A utility maximization approach, *Tourism Economics*, Vol .25, No. 2, pp. 1-43.
- 21-Fotiadis, A., Nuryyev, G., Achyldurdyeva, J., and Spyridou, A. (2019). The Impact of EU Sponsorship, Size, and Geographic Characteristics on Rural Tourism Development, *Sustainability Journal* Vol. 11pp.1-15. doi:10.3390/su11082375.
- 22-Gao, J, Bihu Wu, (2017), Revitalizing traditional villages through rural tourism: A case study of Yuanjia Village, Shaanxi Province, China, *Tourism Management*, 63 (1): 223-233.
- 23-Kevin Lo, Jie Li, Mark Wang, Cong Li, Shuzhuo Li & Ying Li .(2019). A Comparative Analysis of Participating and Non-Participating Households in Pro-Poor Tourism in Southern Shaanxi, China, *Tourism Planning & Development*, 16:3, 318-333, DOI: 10.1080/21568316.2018.1490340.
- 24-Lee, T. H., and Jan, F. H. (2019). Can community-based tourism contribute to sustainable development? Evidence from residents' perceptions of the sustainability, *Tourism Management Journal*, Vol. 70, pp. 368-380. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.09.003>.

- 25-Lonn, P. Mizoue, N. Ota, T. Kajisa, T. and Yoshida, S. (2018), Evaluating the Contribution of Community-based Ecotourism (CBET) to Household Income and Livelihood Changes: A Case Study of the Chambok CBET Program in Cambodia, *Ecological Economics*, 151:62- 69.
- 26-Lopez-Sanz, J.M., Penelas-Leguia, A., Gutierrez-Rodriguez., and Cuesta-Valino, P. (2021). Sustainable Development and Rural Tourism in Depopulated Areas, *Land*, Vol. 10, pp.1-18.
- 27-Malkoc, A, (2021): Quality of life and subjective well-being in undergraduate students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, Vol. 15 ,pp. 2843-2847.
- 28-Mathew, P.V., and Sreejesh, S.(2017). Impact of responsible tourism on destination sustainability and quality of life of community in tourism destinations, *Journal of Hospitality and Tourism Management*, VOL.31, PP.83-89. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.10.001>.
- 29-Matthew, O. A., Ede, Ch., Osabohien, O., Ejemeyovwi, J., Ayanda, T., and Okunbor, j. (2019). Interaction Effect of Tourism and Foreign Exchange Earnings on Economic Growth in Nigeria, *Sagepub Journal*, PP.1-16. DOI: 10.1177/0972150918812985.
- 30-Mindy Jeon, Myunghee & Kang, Myunghwa (Michelle) & Desmarais, Edward (2021), Residents' Perceived Quality Of Life in a Cultural-Heritage Tourism Destination, *Applied Research in Quality of Life*, Vol. 11, No. 1, pp 105–123.
- 31-Pramanik , P. D., and Ingdijaya, R. (2017). The Impact of Tourism on Village Society and its Environmental, 1st UPI International Geography Seminar, *IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science*, 145, pp. 1-10. doi :10.1088/1755-1315/145/1/012060.
- 32-Rosalina, P.D., Dupre, K., and Wang, Y. (2021). Rural tourism: A systematic literature review on definitions and challenges, *Journal of Hospitality and Tourism Management*, Vol. 47 , PP. 134–149.
- 33-Suntikul ,Wantanee & Pratt ,Stephen & I Kuan ,Wallace & In Wong ,Chao , Cheng Chan, Choi & Leng Choi ,Wai(2020), Impacts of tourism on the quality of life of local residents in Hue, Vietnam, *An International Journal of Tourism and Hospitality Research* ,Vol. 27, No.4, pp122-132.
- 34-Yang,J., Yang, R., Chen, M.H., Su, Ch., Zhi, Y., AND Xi, J. (2021). Effects of rural revitalization on rural tourism, *Journal of Hospitality and Tourism Management*, Vol. 47 , PP. 35–45.

